

Pregledni znanstveni članek
UDK 340.132(497.4)(091)

Pravno zavezujoča moč zakona v treh obdobjih novejše pravne zgodovine Slovenije

ALBIN IGLIČAR
doktor pravnih znanosti
zaslužni profesor Pravne fakultete
Univerze v Ljubljani

1. Nastanek zakona

Za pravni sistem in pravno državo je pomembno, kdaj zakon nastane – postane eksistenten – in kdaj pridobi zavezujočo pravno moč. Na doktrinarno in praktično vprašanje, kdaj nastane in kdaj pridobi zavezujočo pravno moč, v zadnjih treh obdobjih slovenske pravne zgodovine (Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev oziroma Jugoslavija, FLRJ oziroma SFRJ, Republika Slovenija) ni bilo enako odgovorjeno. Različnim razlagam so botrovale tako politično-socialne okoliščine kot terminološke odločitve. Sicer je ves čas nesporno, da zakon nastane po končanem zakonodajnem postopku in njegovi razglasitvi ter po objavi zakona v uradnem listu, različno pa je bil v različnih obdobjih poimenovan trenutek nastanka zakona.

Po končanem zakonodajnem postopku v parlamentu namreč zakon še ne nastane. Prvi nadaljnji pogoj za nastanek zakona je njegova razglasitev, drugi pogoj pa je njegova objava v uradnem glasilu. Zato je Ustavno sodišče Republike Slovenije v sklepu Up-328/01 z dne 16. oktobra 2001 vzpostavilo pojem zakonodajnega postopka v širšem smislu, ki tako poleg postopka sprejemanja zakona v Državnem zboru zajema tudi akt razglasitve in objave zakona.

Razglasitev zakona je sicer izrazit zgodovinski ostanek razmer v predmoderni družbi, ko je državnemu poglavarju šla pravica dajati zakone podanikom (absolutna monarhija) oziroma je kot sozakonodajalec podeljeval sankcijo zakonu, ki ga je sprejel parlament (ustavna monarhija). Šele v moderni državi republikanske oblike se je uveljavila vrednota, da zakone dokončno sprejema izvoljeno predstavniško telo oziroma parlament. Vendar se je ob tem v številnih republikah ohranila pristojnost predsednika države, da razglaša zakone, pogosto v povezavi z njegovo pravico vlaganja veta na zakon, ki ga je sprejelo predstavniško telo.

Čeprav v slovenski ureditvi uvodni akt k zakonu, s katerim šef države sporoči državljanom, da je bil v ustavno predvidenem organu in po predvidenem postopku sprejet nov zakon, ni

določen v ustavi ali kakšnem zakonu, se je v dosednji praksi uveljavil kot ukaz o razglasitvi zakona.

Razglasitev ali promulgacija zakona je danes v Sloveniji akt ritualne narave. Po Ustavi RS je razglasitev zakona formalna pristojnost, saj na usodo zakona predsednik države nima vpliva. Pravzaprav ima za razglasitev na voljo samo en dan, saj mora počakati sedem dni, če bi morda Državni svet na zakon vložil veto. Če ta tega ne stori, mora predsednik države osmi dan po sprejetju zakona v Državnem zboru zakon razglasiti. Ob tem je razglasitev zakona v teoriji večinsko razumljena kot predsednikova dolžnost,¹ ki naj bi izhajala iz 107. člena Ustave RS (»Predsednik republike [...] razglaša zakone«), čeprav najdemo tudi drugačna stališča.² Slovenski predsednik države nima na voljo veta, da bi zahteval, naj zakonodajalec o zakonu še enkrat odloča (suspenzivni veto), ali da bi začel postopek za presojo ustavnosti zakona pred ustavnim sodiščem (ustavni veto). Z razglasitvijo (promulgacijo) predsednik zgolj ugotovi, da je zakon nastal.³

V tem smislu je tudi Ustavno sodišče Republike Slovenije v odločitvi U-I-104/01-17 z dne 14. junija 2001 zapisalo, »da sta razglasitev in objava zakona pravno relevantni dejanji, ki sledita sprejemu zakona in sta nujni pogoj za uveljavitev zakona [...]. Promulgacija je akt, s katerim se ugotavlja, da je zakon s sodelovanjem vseh po ustavi določenih udeležencev nastal; gre za ugotovitev, da je zakon sprejel po predpisanem postopku pristojni subjekt, da je zakon res nastal in da obstoji. Objava (publikacija) pa je dejanje, s katerim postane zakon navzven spoznaven in je kot pogoj za uveljavitev zakona potrebna zato, da imajo naslovljenci zakona možnost seznaniti se z zakonom in njegovo vsebino, preden dobi obvezno moč in jih zavezuje.«

Zakon torej dobi svojo eksistenco oziroma nastane, ko je razglašen in objavljen v ustavno predvidenem uradnem glasilu. Z objavo zakona je zakonodajni postopek končan. V razglašenem in objavljenem zakonu ni mogoče več ničesar spreminjati, pravni predpis je nastal. Zakon je postal del pravnega reda, tako da od te točke naprej prevladujoča klasična teorija uporablja pojem začetek veljavnosti.⁴

2. »Veljavnost« in »obvezna moč« zakona v Kraljevini SHS in Kraljevini Jugoslaviji

Po razlaganju tradicionalne oziroma starejše teorije, torej z razglasitvijo in objavo, zakon dobi tudi veljavnost, ne pa še obvezujoče pravne moči (drugi odstavki 80. člena Vidovdanske

¹ Pitamic, str. 253; Grad in dr., str. 568.

² Zagorc, str. 463; Kerševan, str. 359; Olaj, str. 27.

³ Na primer odločba Ustavnega sodišča U-I-104/01: »Promulgacija je akt, s katerim se ugotavlja [...], da je zakon res nastal in da obstoji.«

⁴ Nem. *Geltungsbeginn*, prim. Vonkilch, str. 36.

ustave).⁵ Ta nastopi šele s potekom vakacijske dobe. Takrat zakon dobi obvezno pravno moč, začne vezati pravne subjekte in so izpolnjeni pogoji za njegovo uporabo v praksi.

V tem smislu sta Vidovdanska ustava (1921)⁶ in Ustava Kraljevine Jugoslavije (1931)⁷ uporabljali pravno frazo »zakon dobija obveznu snagu«, kar je bilo v slovenski različici teh ustav zapisano kot »zakon dobi obvezno moč«. To se sklada tudi z nemško sintagmo »in Kraft treten – Das Gesetz tritt in Kraft«⁸ ali angleško »to come into force«.

V obdobju kraljevine je teorija trenutek nastanka zakona poimenovala veljavnost zakona. V tem smislu je prof. dr. Kušej zapisal, da »je treba ločiti pojem veljave eksistence pravnega pravila od pojma njegove učinkovitosti, obvezne moči. Veljava se računa po dnevu razglasitve pravnega pravila, obvezna moč po posebno določenem dnevu [...], ki pa v primeru vakacijske dobe nastopi šele z dnem njenega poteka.«⁹ S trenutkom nastanka (sprejetje v parlamentu, razglasitev in objava) oziroma veljavnosti zakona torej tudi šele začne teči vakacijski rok. Po poteku tega roka pa postane zakon pravno zavezujoč za vse pravne subjekte.

V moderni državi in po ustaljenem pojmovanju pravne teorije je torej predviden še čas, ki mora preteči od objave predpisa do trenutka, ko predpis dobi obvezno pravno moč, tj. vakacijski rok (*vacatio legis*). Obdobje je namenjeno temu, da se pravni naslovljenci seznanijo z vsebino novega predpisa, upravni organi pa v tem času sprejmejo morebitne podzakonske splošne akte, ki so potrebni za izvajanje predpisa v praksi, in izpeljejo druge organizacijske priprave v zvezi z novo pravno ureditvijo.¹⁰

Zato je tudi Pitamic v svoji Državi iz leta 1927 zapisal: »Ker pa ni mogoče, da se vsi seznanijo z vsebino zakona že v trenutku njegove razglasitve ali publikacije ali obnarodovanja (t. j. dajanje narodu na znanje), je navadno določen še rok po razglasitvi, ki mora preteči, da postane zakon splošno obvezen (*vacatio legis*).«¹¹ Torej po poteku vakacijskega roka postane zakon

⁵ Prim. Kušej, str. 123: »Zakon kot izraz državne volje torej velja, čim je pravilno razglašen in od te veljave je treba strogo ločiti njegovo učinkovanje, njegovo obvezno moč, t. j. uporabljanje državne oblasti po njegovih predpisih.«

⁶ Drugi odstavek 80. člena.

⁷ 66. člen: »[...] Zakon dobi obvezno moč 15 dni po razglasitvi v Službenih novinah [...].«

⁸ Npr. drugi odstavek § 82 Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (1949): »Jedes Gesetz und jede Rechtsverordnung soll den Tag des Inkrafttretens bestimmen.«

⁹ Prim. Kušej, str. 123: »Zakon kot izraz državne volje torej velja, čim je pravilno razglašen in od te veljave je treba strogo ločiti njegovo učinkovanje, njegovo obvezno moč, t. j. uporabljanje državne oblasti po njegovih predpisih.«

¹⁰ Enako opredeljuje smisel in namen vakacijskega roka na primer Pavčnik, str. 206: »V tem roku [...], dolžnost pristojnih upravnih organov pa je, izdati ustrezne izvedbene predpise in opraviti druga organizacijska dela in priprave, ki so potrebni za to, da je splošni pravni akt mogoče udejanjati.«

¹¹ Pitamic, str. 253.

splošno obvezen, prej pa je (samo) veljaven. Ta veljavnost, pravi Pitamic, »se kaže v tem, da so zakonodavni organi [...] po takem zakonu vezani«. ¹²

Veljavni zakon razen državnih organov še ne zavezuje drugih naslovljencev pri vedenju in ravnanju oziroma pri uresničevanju svojih pravic in dolžnosti. Za vse pravne subjekte dobi zakon pravno obvezno moč oziroma postane zakon pravno zavezujoč s potekom vakacijske dobe. Od tedaj dalje velja tudi domneva, ¹³ da se je vsakdo lahko seznanil s sprejetimi zakoni, tako da se na njihovo nepoznavanje nihče ne more sklicevati oziroma nepoznavanje zakona nikogar ne opravičuje v primeru kršitev zakona. ¹⁴ Razhajanje med »pravom v knjigah« (*law in books*) ter »pravom v življenju« (*law in life*) je potem samo še posledica ekonomskih, socialnih in kulturnih pogojev ter okoliščin, ki povzročajo razlike med normo in dejanskim ravnanjem ljudi in njihovih organizacij pri dejanskem uporabljanju zakona.

3. V FLRJ in SFRJ »obvezna moč« namesto »veljavnost« – ena beseda za dva pojma

Po drugi svetovni vojni je srbohrvaški izraz *zakon stupa na snagu* ¹⁵ nespremenjeno uporabljen v srbohrvaškem besedilu zvezne ustave. V slovenski različici Ustave Federativne ljudske republike Jugoslavije (1946) pa ni bila uporabljena dotakratna tradicionalna fraza *zakon dobi obvezno moč*, temveč je bila ta vsebina ubesedena kot *zakon dobi veljavo*. ¹⁶ Tudi v nadaljnjih jugoslovanskih ustavah iz let 1963 in 1974 je v srbohrvaškem besedilu vedno uporabljena sintagma *stupaju na snagu*, slovensko besedilo pa za to vsebino uporabi izraz *začnejo veljati*. Ta slovenska formulacija je bila nato uporabljena tudi v vseh ustavah Slovenije kot federalne enote Jugoslavije. ¹⁷

Izraz veljavnost je torej v slovenščini dobil drugačen pomen, kot ga je imel prvotno. V prejšnjem obdobju je bil ta izraz vezan na trenutek nastanka zakona (sprejetje, razglasitev in ob-

¹² Prav tam, str. 252.

¹³ Pravzaprav gre za fikcijo.

¹⁴ Izrek rimskega prava *Ignorantia iuris nocet* ali tudi *Ignorantia legis nominem exusat*, z dopustno izjemo pravne zmote v kazenskem pravu, kot je določena na primer v prvem odstavku 31. člena Kazenskega zakonika (KZ-1 UPB2, Uradni list RS, št. 50/12, 54/15, 6/16, 38/16, 27/17): »Storilec kaznivega dejanja, ki iz upravičenih razlogov ni vedel, da je to dejanje v nasprotju s pravom, ni kriv.«

¹⁵ Ustava FNRJ (1946), 66. člen: »Zakon stupa na snagu osmog dana po objavljanju u Službenom listu FNRJ, ako samim zakonom nije drukcije određeno.«

¹⁶ Ustava FLRJ (1946), 66. člen: »Zakon dobi veljavo osmi dan po objavi v Uradnem listu FLRJ, če v samem zakonu ni drugače določeno.«

¹⁷ Npr. Ustava LR Slovenije (1947), 62. člen: » Zakon dobi veljavo osmi dan po objavi v Uradnem listu LRS, če v samem zakonu ni drugače določeno.«

java), zdaj pa označuje trenutek, ko zakon dobi zavezujočo pravno moč. Nanaša se torej na čas po poteku vakacijskega roka. Posebno poimenovanje za trenutek nastanka zakona je zato izgubilo oziroma je bilo izgubljeno s prevodom.

Če smo torej za nastanek zakona prej imeli izraz »zakon začne veljati«, za začetek njegove zavezujoče pravne moči pa izraz »zakon dobi obvezno moč« (torej dve besedni oznaki za dve časovni točki), ima zdaj slovenščina za različni časovni točki oziroma različna trenutka samo en izraz, namreč »zakon začne veljati«. Torej je bila ista besedna zveza uporabljena za različna dejanska dogodka. To pa je osiromašilo (pravno) izrazoslovje in zmanjšalo jasnost pravne terminologije.

To se morda ne bi zgodilo, če bi že pri zvezni jugoslovanski ustavi iz leta 1946 obstajala komisija, sestavljena iz jezikoslovcev in pravnikov ter politikov (članov zakonodajnega telesa), kakor je bila potem oblikovana po Ustavi SFRJ leta 1963.

Prevajanje pravnih besedil je izredno občutljivo. Poteka lahko znotraj istega pravnega sistema v primeru večnacionalnih političnih povezav ali med različnimi pravnimi sistemi. Pri tem kaže slediti usmeritvi, »da bi prevajalec poleg odličnega znanja obeh jezikov (tistega, iz katerega prevaja, in tistega, v katerega prevaja) poznal vsaj osnove pravnega področja, na katerega se prevod nanaša«. ¹⁸ Zato je tesno sodelovanje med prevajalci in pravniki pri opredeljevanju pravnih izrazov več kot nujno. Terminološki dogovori, ki jih večinsko priznava stroka, morajo biti prevajalcem osnovno vodilo njihovega dela. Na to opozarja tudi naslednje stališče: »Nevarnost, ki obstaja, če pravna besedila prevajajo nepravniki, je, da pri oblikovanju termina ni izhodišče prepoznavanje pojma, ki mu sledi poimenovanje, ampak je poimenovanje samo prevod tujejezičnega termina.« ¹⁹ Ob tem kaže upoštevati še pomen jezika za narodovo samobitnost in njegovo kulturo. ²⁰ Za prevod pravnega besedila je torej ob znanju jezikov nujno tudi pravno znanje, da ne pride v pravnih dokumentih do nejasnosti in netočnosti.

4. »Veljavnost« in »uporaba« zakona v Republiki Sloveniji

Navedeno izenačevanje pravno zavezujoče moči zakona z veljavnostjo se nadaljuje v Ustavi Republike Slovenije (1991). To zlitje dveh vsebin v en pojem ni bilo problematično, dokler se ni v slovenski zakonodajni praksi ob določitvi, kdaj zakon začne veljati, pojavila pravna fraza »Ta zakon se začne uporabljati«. Očitno življenje vse bolj zahteva vrnitev posebnega termina

¹⁸ Jakulin, str. 209.

¹⁹ Fajfar, str. 305.

²⁰ Npr. stališče, da je jezik »temeljna povezava med pravom in družbo in najbolj viden odraz pravne kulture«, Kranjc, str. 342.

oziroma poimenovanja trenutka, ko zakon nastane, in za poimenovanje trenutka, ko dobi zavezujočo pravno moč za vse pravne subjekte.

Zadrego, ki nastane, ker nam tudi zdaj v Republiki Sloveniji izraz veljavnost zakona pomeni tako njegov nastanek kakor začetek njegove zavezujoče pravne moči,²¹ rešuje zakonodajna praksa na primer s končno določbo: »Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne šest mesecev po njegovi uveljavitvi.«²² Ob taki formulaciji torej zakona, ki velja, ne uporabljamo, uporabljamo pa zakon, ki ne velja več, saj ga je prejšnji zakon s posebno določbo razveljavil.²³

To pravzaprav pomeni, da se fraza »zakon se začne uporabljati« izkoristi za nekdanjo formulacijo »zakon dobi obvezno moč«, ki je bila izgubljena z neustreznim prevodom v slovenščino.

Razlikovanje med začetkom veljave po ustavno razumljeni formulaciji²⁴ in začetkom uporabe zakona sicer odsvetujejo tako Resolucija o normativni dejavnosti (2009)²⁵ kot Nomotehnične smernice,²⁶ toda objektivni tokovi zakonodajnih procesov vse bolj potekajo v to smer.

Navedena zakonodajna praksa v pravni sistem vnaša zmedo. Pravni sistem bi moral delovati kot homeostatski družbeni mehanizem, ki zagotavlja jasnost in nedvoumnost pri vzpostavljanju družbenih odnosov ter predvidljivost in preglednost v delovanju državnih institucij. Zakonodajno delovanje naj bi bilo pri dopolnjevanju pravnega sistema utemeljeno z racionalnostjo, legitimnostjo in koherentnostjo.²⁷ Koherentnost narekuje notranjo skladnost splošnega pravnega akta in tudi skladnost pravnih aktov med seboj. Zakonodajalec mora upoštevati pravni sistem kot celoto in slediti načelom skladnosti ter zagotavljati jasen pomen in smisel pravnih institutov.²⁸

V družbenem življenju uporabljajo naslovljenci (adresati) zakon v pravnih razmerjih pri sklepanju pravnih poslov in pri številnih drugih vidikih svojega vedenja in ravnanja, prav tako sodišča in drugi državni organi pri svojem delu. Seveda lahko ti subjekti uporabljajo le veljavne zakone. Po drugi strani pa ni prav, da pravni subjekti veljavnih zakonov ne bi uporabljali.

²¹ Prim. Pravni terminološki slovar, str. 383: »veljavnost zakona – dejstvo, da ima zakon pravno zavezujočo moč«.

²² Člen 112 Zakona o državnem odvetništvu (ZDOdv), Uradni list RS, št. 23/17.

²³ Prvi odstavek 11. člena Zakona o državnem odvetništvu (ZDOdv), Uradni list RS, št. 23/17.

²⁴ Ustava Republike Slovenije, prvi odstavek 154. člena: »Predpisi morajo biti objavljeni, preden začno veljati. Predpis začne veljati petnajsti dan po objavi, če ni v njem drugače določeno.«

²⁵ Resolucija o normativni dejavnosti pri načelu poenostavitve navaja, da temu načelu nasprotuje »odlaganje začetka uporabe že veljavnega predpisa«.

²⁶ Nomotehnične smernice, str. 55: »Izjemoma je treba začetek veljavnosti in uporabe novega predpisa medsebojno ločiti, tako da se določi začetek uporabe predpisa na določen čas po njegovi uveljavitvi.«

²⁷ Prim. Štajnpihler, str. 92.

²⁸ Več o načelu skladnosti pri zakonodajnem odločanju Wintgens, str. 37.

Neuporabljanje veljavnih zakonov je v nasprotju s predvidljivostjo družbenega življenja in pravno varnostjo kot izpeljankama pravne vrednote, ki jo prepoznamo v načelu pravne države. Zato je zakonska zapoved neuporabe veljavnega zakona v nasprotju z načeloma ustavnosti in zakonitosti ter zagotavljanjem resnosti pravnega sistema. Zakonodajalec je vezan na pravne standarde, ki jih zajema ustava.²⁹ Njihovo neupoštevanje privede do nekonsistentnosti, do nasprotij in protislovnosti. To se dogaja, ko na primer zakon x razveljavi zakon y, sočasno pa zakon x odloži svoje izvajanje oziroma uporabo in določi uporabo zakona y.

V vsakdanji praksi v vseh pravnih sistemih prihaja do razkoraka med veljavnim pravnim pravilom in njegovo uporabo v praksi. To neskladje med normativnim (veljavnost) in stvarnim (uporaba) je posledica številnih objektivnih in subjektivnih okoliščin, ki se jim ni mogoče popolnoma izogniti oziroma jih ni mogoče nikdar v celoti predvideti. Nikakor pa ni treba, da bi ga hote vzpostavljala sam zakonodajalec. Ta mora težiti k čim večji stopnji učinkovitosti (efektivnosti) zakona. Življenje bo potem samo navrglo bolj ali manj velike ovire pri izvajanju oziroma uporabljanju zakona v praksi. Slabše uporabljanje predpisa v fizično otipljivi stvarnosti pogojujejo ekonomske, socialne, interesne in kulturne razmere v nekem družbenem okolju. To so objektivna dejstva, ki jih mora zakonodajalec čim bolj upoštevati, vendar cilj zakonodajalca nikakor ne sme biti časovno zamikanje uporabe predpisa, ki že velja.

Veljavnost splošnih pravnih aktov je izrazito pravni pojem, ki zagotavlja pravno varnost, ko določa, kdaj imajo splošni pravni akti naravo pozitivnega (postavljenega, veljavnega) prava. Uporaba pravnih aktov je pojem, ki pojasnjuje, koliko se predpis izvaja v dejanskih družbenih odnosih, v kolikšnem delu pa ostaja le mrtva črka na papirju. Zadnje ugotavljamo s preprostimi življenjskim izkustvom in tudi z empiričnimi sociološko-pravnimi raziskavami. Zakonska določba, ki postavlja različna datuma za začetek veljavnosti in začetek uporabe predpisa, negira smisel in namen vakacijskega roka.

5. Pogled naprej

Opisani trendi v slovenski zakonodajni praksi vse bolj nakazujejo potrebo po drugačni teoretični razlagi vakacijskega roka ali po spremembi ustavne določbe o začetku delovanja zakona.

Čas od nastanka zakona do njegovega splošnega učinkovanja je v pravni stroki oziroma znatnosti poimenovan s pravnotehničnim terminom *vacatio legis*.³⁰ Kot že omenjeno, je to obdobje namenjeno seznanitvi pravnih naslovljencev z vsebino novega predpisa in tudi upravnim

²⁹ Štajnpihler, str. 81.

³⁰ Pavčnik, str. 296: »Rok, ki preteče od objave do trenutka, ko splošni pravni akt začne veljati [...] se imenuje *vacatio legis*«; Igličar, Štajnpihler Božič, str. 467: »Po preteku tega roka zakon začne veljati oziroma dobi obvezno pravno moč.«

organom, da v tem obdobju sprejmejo morebitne podzakonske splošne akte, ki so potrebni za izvajanje predpisa v praksi, in izpeljejo druge organizacijske priprave v zvezi z novo pravno ureditvijo.

Za državne organe sicer Resolucija o normativni dejavnosti navaja, da je treba »ob predlogu zakona pripraviti tudi osnutke podzakonskih predpisov«, vendar se to v praksi večinoma ne dogaja. Ker pa po Nomotehničnih smernicah ob izdaji predpisa za izvrševanje zakona ta mora že veljati,³¹ si je izvršilna državna oblast zamislila še časovno točko, izraženo s frazo »zakon se začne uporabljati«, ki potem pravzaprav podaljša vakacijsko dobo od začetka veljavnosti do začetka uporabe zakona. Vakacijska doba se tedaj ne izteče z začetkom veljavnosti zakona (kot določa ustava), ampak z začetkom uporabe zakona.

Posledica tega je drugačno pojasnjevanje vakacijske dobe. Če sledimo besedilu Ustave RS, vakacijsko dobo opredeljujemo kot čas od objave do začetka veljave zakona, vendar bo treba – kadar zakon še posebej določi začetek svoje uporabe – to obdobje razumeti kot čas od objave do začetka uporabe zakona.

Druga možnost seveda je, da bi ustava uvedla frazo »zakon dobi obvezno moč«³² namesto sedanje formulacije »zakon začne veljati«. Če torej zdaj Ustava RS v 154. členu pravi: »Predpis začne veljati petnajsti dan po objavi, če ni v njem drugače določeno«, naj bi se po spremembi ta določba glasila: »Predpis dobi obvezno moč petnajsti dan po objavi, če ni v njem drugače določeno.« To pomeni, da bi, tako kot je to razlagala pravna teorija med svetovnima vojnama, zakon začel veljati in bi postal del pravnega sistema s končanjem zakonodajnega postopka oziroma z dnem objave. Nato bi nastopilo obdobje, ko sicer že nastali (veljavni) zakon še ne bi imel obvezujoče pravne moči (*vacatio legis*). Po izteku tega obdobja pa bi zakon »dobil obvezujočo pravno moč« in s tem možnost za splošno uporabo. V tem primeru ne bi bil potreben nikakršen časovni odlog med veljavnostjo in začetkom uporabe zakona.

Literatura

- ACCETTO, Matej, in dr. (ur.). *Pravni terminološki slovar*. Ljubljana: Založba ZRC SAZU, 2018.
- FAJFAR, Tanja. Težave in rešitve pri oblikovanju slovenske terminologije v Evropski uniji. V: Jemec Tomazin, M., Škrubej, K., in Strban, G. (ur.), *Med jasnostjo in nedoločenoostjo*. Ljubljana: Lexpera (GV Založba), 2019, str. 303–326.
- GRAD, Franc, KAUČIČ, Igor, in ZAGORC, Saša. *Ustavno pravo*. Ljubljana: Pravna fakulteta, 2016.

³¹ Nomotehnične smernice, str. 116.

³² Npr. 49. člen avstrijske ustave (Bundes-Verfassungsgesetz): »Die Bundesgesetze [...] sind vom Bundeskanzler im Bundesgesetzblatt kundzumachen. Ihre verbindende Kraft beginnt, wenn [...]« (angl. *entry into force*).

- IGLIČAR, Albin. Nosilna vprašanja zakonodajne dejavnosti. V: Štajnpihler, T., Igličar, A., in Pavčnik, M. (ur.), *Odprta vprašanja zakonodajne dejavnosti*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2016, str. 9–20.
- IGLIČAR, Albin, in ŠTAJNPIHLER BOŽIČ, Tilen. *Pogledi sociologije prava*. Ljubljana: Lexpera (GV Založba), 2018.
- JAKULIN, Vid. Pravo, jezik in prevajanje kazenskopравnih besedil. V: Jemec Tomazin, M., Škrubej, K., in Strban, G. (ur.), *Med jasnostjo in nedoločenoostjo*. Ljubljana: Lexpera (GV Založba), 2019, str. 191–210.
- KERŠEVAN, Erik. Promulgacija zakona s strani predsednika republike. V: Kaučič, I. (ur.), *Ustavni položaj predsednika republike*. Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, 2016, str. 347–363.
- KRANJC, Janez. Nekaj misli o pouku tuje pravne terminologije ter razumevanju in prevajanju tujejezičnih pravni besedil. V: Jemec Tomazin, M., Škrubej, K., in Strban, G. (ur.), *Med jasnostjo in nedoločenoostjo*. Ljubljana: Lexpera (GV Založba), 2019, str. 329–344.
- KUŠEJ, Gorazd. Časovna veljavnost pravnih pravil in »vacatio legis«. *Slovenski pravnik*, 1944, letn. 58, št. 7–12, str. 113–125.
- MAUNZ-DÜRIG. *Grundgesetz. Kommentar*, Art. 82, Band 3. München: Verlag C. H. Beck, 1994.
- MILIČIĆ, Vjekoslav. *Opća teorija prava i države*. Zagreb: samozal., 2008.
- Nomotehnične smernice*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 2008.
- OLAJ, Anton. Ravnanje predsednika republike po »svoji vesti« pri razglašanju zakonov. *Dignitas*, 2018, št. 77/78, str. 271–289.
- Österreichische Bundesverfassungsgesetze*. Dunaj: Bundespressdienst, 1995.
- PAVČNIK, Marijan. *Teorija prava*. Ljubljana: GV Založba, 2015.
- PITAMIC, Leonid. *Država* (ponatis knjige iz leta 1927). Ljubljana: GV Založba, 2009.
- ŠTAJNPIHLER, Tilen. Vloga koherentnosti v zakonodajni dejavnosti. V: Štajnpihler, T., Igličar, A., in Pavčnik, M. (ur.), *Odprta vprašanja zakonodajne dejavnosti*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 2016, str. 81–95.
- VONKILCH, Andreas. *Das Intertemporale Privatrecht, Forschungen aus Staat und Recht*. Dunaj, New York: Springer, 1999.
- WINTGENS, Luc. Zakonoslovje. *Revus*, 2011, št. 15, str. 15–41.
- ZAGORC, Saša. Akti predsednika republike. V: Kaučič, I. (ur.), *Ustavni položaj predsednika republike*. Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, 2016, str. 457–478.